

ЭНГЭСИЭЛЛИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

Улуус учууталларын атырдыах ыйынаабы сүбэ мунньахтарыгар

ОҕО — ТӨРӨПҮТ ТИРЭЭЭ , УЛУУС КЭХТИБЭТ КЭСКИЛЭ, ИННИКИ ЭРЭЛЭ

Улуус үөрэҥириитин управлениетын начальнига Н.Г. Дьячковская дакылаата

(Салгыта. Инни 93 №-гэ көр)

◆◆◆

Педагогическай иитии, үөрэтии норуот педагогикатын идеяларыгар, ньымаларыгар олохтороохтаах дээн үлэ саҕаланна. Норуот педагогикатын сайыннарыы иккис суолааныгы дьэ кэргэн бастыгы опыттын үөрэтии, тарҕатыы. Билиги улууспутугар норуот үтүө үгэстэрин, дьэ-кэргэн традицияларын тарҕатааччылар биридэстэринэн Лугинов С.С. (СР үтүөлээх учуутала, Хатырык соцпедагога)буолар. Итинэн сибээстээн профессор Д.А.Данилов икки этиитин аҕалабын: иитии үөрэтииттэн олус хаалла; норуот педагогиката-иитии туһунан үөрэҥи сайыннарыы төрүөтэ. Итинэн өссө икки этии тахсан кэлэр: биридэ, омок педагогикатын (этнопедагогика) омокка төнүннэриэххэ-омугу бэйэтин духовнай баайыттан таһаарыахха; иккинэ, норуот педагогикатын норуокка тиэрдиэххэ, ол утахтарынан тыын уган, иитиини хаалыттан таһаарыахха. Норуот педагогиката уонна педагогическай наука хардыта байытынан сайдыахтарын сөп. Норуот педагогикатын Саха сиринээҥи Ассоциацията төриллэбитэ, үгүс улуустарга Ассоциация салаалара үлэлээбиттэрэ ыраатта. Ассоциация общественной педагогической төрилтэ буоларынан, дьэ кэргэн, оскуола иннинээҥи уонна үөрэх төрилтэлэрин, атын общественной түмсүүлэри, төрилтэлэри кытары биридэ үлэни ыстар. Ассоциация сэбиэтигэр үөрэх, культура төрилтэлэрин уонна да атын общественной төрилтэлэр представителлэрэ, дьэ-кэргэн, дыахтар уонна демографическай политика специалистар уо.да. кириэхтэрин сөп.

Ассоциация сэбиэтэ нэһилиэк кэскилин, омок дьылҕатын түстэһэр общественной төрилтэ. Ведомственной араһыттан мэхэй-дэһпэккэ, нэһилиэк норуот педагогикатын сайыннарыыга интэриэстээхтэрин барыларын күүстэрин түмэр, кыахтарын арыйар соруктаах.

Норуот үйэлэр тухары мунньуунаах кэлбит олоххо үөрүйэҥэр, оҕону чөл, доруобай, бигэ туруктаах иитэн таһаарыыны алаһа дьээттэн саҕалаһын-хас биридэи ыал, аймах, түөлбө, иитэр-үөрэтэр төрилтэлэр бука барыбыт булгуччулаах сорукут.

Билигин үөрэҥириити управлениета ыал-оҕо-сада-оскуола-түөлбэ икки ардыларыгар сыһыан ситимин булууга, эйгэлэр биридэ үлэлээһиннэрин олохтоонунга суолу тобулар. Түөрт тус-туһунан эйгэни оҕону иитиигэ, сайыннарыыга биридэ ситим оҕорор наадаттан бэйэ-бэйэлэрин икки ардыгар үтүө сыһыаны олохтуур сорукут турар.

Оҕону иитэр-сайыннаар эйгэ бары ситимигэр сыһыан бизс көрүүн олохтоон, кэлэр үйэ киһитин иитэргэ түөлбө дыно-сэргэтэ соморулоһон биридэ кэлэим буолуутун ситиһиэхтээҥи.

Дьэ-кэргэни кытта үлэни билигин соцпедагогтар сүүрүннээн ыыталлар. Билигин соцпедагогтар иннилэригэр оҕону иитиигэ төрөппүт эппиэтинээһин үрдэтэргэ туһайылыбыт киэҥ программаны чочуйуу боппуруоһа турар. Оҕо кириэр төрөппүт өйүн-санаатын төрдүттэн уларытыы, оҕону туспа өйдөөх-санаалаах общество чилиэнин быһытынан көрүү, иитии. Бэйэ-бэйэҥэ ытык-табылы, сэмэй сыһыаны игэри. Мань олоххо киллэрэр инниттэн соцпедагогтар түөлбөлэринэн үлэни сөргүүтүгэ киридилэр. Атыннык эттэххэ оҕону олоҕор сиринэн иитии ньымаларынан хабыы, кинини тулаһыр эйгэтин-социуму педагогизациялааһын.

Онон иитии төрөппүтүнэн буолар:
- өй-санаа культурата - киһи культууратын, иитиллээҥин кэрэһитэ, туоһута.
- бэйэ-бэйэни тулуйан тэһийэн истии, сыаналааһын.
- бэйэни булууну. Оҕо олоххо миэстэтин булууга.
- айылҕа сокуоннарын кытта иитии үлэтин дьүөрэлээһин. Бу холобура, оҕону ийэ аҕа буолууга бэлэмнээһин.
- социализация-оҕо олох өрүттэрин билиһиннэри, кини ким буолуохтааҥын тоһо-

доһоон бэлэмнээһин.

- иитии общество киэҥ араҕатын кытта тэҥгэ барыахтаах.

Иитии сыала - соруҕа:

- Олоххо мунньуллубут баай билиилэр - көрүүлэр көлүөнэттэн-көлүөнөҥэ игэриллэн тиэрдиллэн иһиэхтээх.

- Иитэр үлэ бары ньымаларын чөлөөх олоххо туһайыы, нэһилиэк киэҥ араҕатын хабыы.

- Кыаммат араҕага, дьэ-кэргэнгэ оҕо иитиитигэр хайысханы сырдатты, психологическай өрүттээх көнөрүү үлэтин бэрийии.

- Оҕо личность быһытынан сайдырыгар түөлбө ис кыаҕын туһаныы.

- Оҕо сууту - сокуону кэһини таһаарбатын туһугар общественной төрилтэлэр көмөлөрүнэн хонтуруолу олохтуурга.

Оҕо иитиитэ оҕону психологическай - педагогическай үөрэтииттэн, кинини тулаһыр социуму үөрэхтээһинтэн саҕаланыахтаах. Дьэ-кэргэн иитэр үлэҥэ олохтоммут баай опытын, көлүөнэлэр ситимнэрин: кырдыаһы ытыктааһын, историйттан тэйии тахсыбатын ситиһилиэхтээх. Оҕо тус интэриэһин уһунунан төрдүлэрин үөрэти барыахтаах; доҕордоһуу; дойдуга бэриниллээх буолууга суолта бэриллиэхтээх.

Оҕо бэйэтин норуотун кэнээскитэ, кини олоҕун салгыты, сайыннаар ытык иэстээҥин өйдүөхтээх.

Оҕо иитиитигэр биридэ үлэлээһини тэрийэр, киинниир инниттэн Республикаҥа Үөрэх министрствотын тэрийиитинэн «Чөл туруктаах XXI үйэ киһитэ» дээн төрөппүттэр комитеттарын үлэлэрин көрүү барар.

◆◆◆

Манна содуруу бөлөххө 1 м. Хамаҕатта СФ оскуола ылла. Киин бөлөххө - Нам 1№-дээх оскуола, хотуларга Хатырык орто оскуола баһыйан улуус аатыттан 2 түһүмэххэ Дьокуускайга кириэн 2 миэстэҥэ таҕыста. Бу көрүүнү ыытарга ордук сыаналанна:

- дьэ-кэргэн экономикатын сайдыыта туох-ханньик суолунан быһаарыллара; бэйэлэрин хааччыныылара; дьэ-кэргэн кыаҕын төһө туһаналлара;

- төрөппүттэр көмөлөрүнэн уроок таһынан секциялары, мастерскодыры, кружоктары үлэлэтии;

- чөл олоҕу нэһилиэтиннэ ортоутугар сырдатты;

- төрөппүттэри пед. үөрэҥинэн хабыы;

- психолого-педагогическай көмөнү дьэ-кэргэнгэ оҕоруу

- оскуола материалнай - техническай базата бөҕөргүүрүгэр төрөппүт өттүттэн көмө

- олох сиринэн, түөлбөнэн оҕо иитиитигэр үлэни тэрийии.

- бааһынай хаһаайыстыбалар, төрилтэлэр биридэиллэн дыно оскуола материалнай көмөлөрүн (спонсорствоны, меценатствоны) бэлэстээһин.

- оскуола кэтэх хаһаайыстыбатын үлэтин сырдатты.

- Улуустааҕы ис дьыала саастарын ситэ илик оҕолор отдельыгар турааччылар буруйу оҕорууларыгар сэргэтии уонна оҕону кытта биридэиллэн үлэ туруга.

- төрөппүт комитеттарын үлэлэрин туоһулуур докумуоннары көрүү.

- оскуола педсоветын, администрациятын, общественной төрилтэлэрин кытта биридэ үлэлээһин.

Кэһиники сылларга оҕо иитиитигэр төрөппүт оруола үрдээн иһэрин бэлиэтиэхпигин баһарабыт. Ордук араҕары түмэ тардыты күөскэ барда. Ол курдук төрөппүт комитеттарын таһымынан хас нэһилиэк аайы араҕар түмүсүлэрэ үлэлэрин саҕалаатылар. Болҕомто уол оҕону саха ыалын аҕа баһылыга буолуутугар ууруллар.

Бүтүн нэһилиэк, оскуола биридэ сүүрүн проблематынан буолар: сылын ахсын кыаммат дьэ-кэргэн үксээн иһэрэ (сөҕөх ийэлэр, элбэх оҕолоох ыаллар). Холобура, Нам бөһүөлөгэр барыта 8011 киһи олоҕор. Ол

иһиттэн 1995 дьэ-кэргэн: 47 ыал элбэх оҕолоох, эдэр ыал - 158, 18 дьэри саастаах-2747 оҕо, опекаҕа 27 оҕо, 26 тулаайах оҕо, 1114-тийиммэт ыал баар. Ол аата, дьэ-кэргэн улахан ангара тийиммэт туруктаах ыал буолар.

Билигин Республикабыт Президентэ М.Е.Николаев ыал барыта чөл туруктаах, сайдыылаах, байылыат олохтоох буолалларыгар бары күүһүн-күдэҥин уулар. Дьэ-кэргэн олоҕун-дыаһын тупсарыга улахан үлэ тэһийэн эрэр. М.Е.Николаев дьэ-кэргэн экономикатын бастагы сьэһигэр этэн турар: «... Тьа ыалын олоҕун бары өттүнэн өйөөһүн, өрө көтөҕүү билиги инники олохпутун оностуубут эркээйдлээх суола буолар. Төһөнөн ыал, дьэ-кэргэн туруктаах, байылыат олохтоох, чэһигэн-чэбдик буолар да, соччонон билиги республикабыт бөҕөргүүр тускуллаах. Ону дьингээхтик олоххо киллэри ахсаабат дьүккүрдээх үлэни, норуот бары күүһүн-күдэҥин түмэри эрэйэр...»

Оскуола «Милосердие» дээн акция тэрийэн ыытан элбэх оҕолоох ыалга, тулаайах оҕолорго көмө оҕороллор: тэтэрэтиттэн киһигэтигэр, ооньуурдарга тийэ; тьа хаһаайыстыбатын аһылыгынан; ордук таһаһынан-сабынан. Бу барыта улуустааҕы дьэ-кэргэн комитетин, үлэлээх буолуу киһини; ИДН, КДН кытта биридэ үлэлээһиннэрин түмүгэ.

Кулун тутарга (2000 с.) улуустааҕы төрөппүттэр, учууталлар уонна оҕолор «Сайаҕас оскуола» төриллэбит. Председателин А.С.Павлова талыллан үлэли сылдыар.

Муус устар ыйа улуус үрдүнэн «Дьэ э кэргэн» («Семья») операция тэрээһиннээхтик ыытыллыбыта. «Час семьи» телепередача былаан быһытынан ыытылынна.

Нам орто политехническай бастагы нүөмэрдээх оскуолатыгар төрөппүт комитетта балаҕа тэрээһиннээхтик үлэлиир (дир. Попова А.П., соцпедагог Окоорова А.П., төрөппүт компред. Кокорев С.Г.). Хас да сыллаах үлэ түмүгүнэн төрөппүт бэйэтин оҕотугар эппиэтинээһин үрдээбитэ, төрөппүт оскуолаҕа сылдыһыга элбээбитэ, учууталлары кытта сибээс олохтооһуна кестөр. Оскуола иһинэн 6 ыраахан туруктаах дьэ-кэргэн, 19 оҕо ИДН учуокка турара, 68-ыарахан иитиллээх оҕо баара бэлиэтэнэр.

Сүүрүн үлэлэрин көрүүнэрэ манньыктар:

- кылаас төрөппүтүнэн конкурса, сылга биридэ түмүк тахсар;

- төрөппүт конференцията;

- пресс-контакт - төрөппүттэргэ сүбэ, иитии үлэҥэ соцпедагогтар көмө таһаарыылара;

- дьэ-кэргэн кружок тэрийии (9 кружок үлэлээтэ);

Ордук кыһамньылаах, оскуола үлэтигэр көхтөөх төрөппүттэринэн буолаллар: Петрова А.П., Корнилова А.И., Охлопкова А.П., Кокорев С.Г., Попова В.В. - дьэ-кэргэн «Между нами, девочками» кружок салайааччыта, Корнилова В. - 5 кылаас оҕолоругар кукольной театры үлэлэттэ, Новгородов Н.В., Е.И., Слепцова Н.А., Наумов П.С. (сөҕөх аҕа) уода.

Билигин даҕаны оҕолоругар кыһалыбат төрөппүттэр элбэхтэрэ киһини дьиксиннэрэр. Кэлэр сылга оскуола администрацията, соцпедагог төрөппүт эппиэтинээһин үрдэтэр сыалтан, хас биридэи төрөппүтү кытта эбэ-эһинэстиир сыһыаны олохтуурга былаанналар.

Төрөппүтү оскуолаҕа тардыыга интэриэһийдик ыгтыллар уопсай төрөппүт мунньахтара улахан суолталаахтар. Билиги оскуолаларбыт биридэ сүүрүн итэҥэстэринэн буолар - үксүгэр чиэһпэр түмүгүнэн отчуоттуур мунньахтары ыытыынан мунгунаналлара. Оскуола салалтата бу боппуруоска улахан болҕомтону уураара эрэйиллэр.

Оҕо иитиитигэр төрөппүтү кытта саамай чугас турааччы кылаас салайааччыта буолар. Быйыл «Бастыҥ кылаас салайааччыта» конкурса бэрт көдүүстээхтик барда. Бу конкурса 10 кылаас салайааччыта кытты-

бытыттан улуустааҕы НУТ 7/6 кылааһын куратора Адамова Л.П. бастаан, республиканскай конкурса кытынан. Манньик таһаарылаахтык үлэлиир кылаас салайааччыларын бэлиэтиэххэ сөп:

Михайлова Л.В. (Б. о.о.), Дьяконова Л.Л. (Хат. о.о.), Зырянова Н.С. (Ув.о.о.), Федорова З.Г. (Х-А. о.о.), Рехлясова Л.С. (Нам о.поли.т.о.), Пестрякова З.Н. (2-Х.о.о.), Абрамова А.А. (Нам 2 № о.о.), Артамонова И.Н. (Салбан о.о.), Флегонтова У.М. (ХСФО).

Ол ыһыан баран кылаас салайааччыларын үлэлэрэ ситэтэ суоҕун бэлиэтиэххэ наадалаах. Оскуола отчуоттарыттан көрдөххө, сорох кылаас чаастара суолтатыгар эрэ буолаллар. Биридэиллэн оҕону кытта үлэҥэ болҕомто ууруллубат. Оҕо бэрээдэгэ, үөрэххэ сыһыана мөлтөөһүнэ эппиэккэ тардыллар ситэтэ суох. Кылаас салайааччылара биридэиллэн оҕолору кытта үлэлэри, ордук ыарахан итиллиилээх оҕолору кытта үлэлэрин соцпедагогтарга соннуур чахчылар баар. Оскуола салайааччылара кылаас салайааччыта, соцпедагог, психолог бары биридэ санаанан үлэлиилэрин ирдиллэрэ булгуччулаах.

Төрөппүт, оскуола, общественность биридэ түмүкүн, түөлбөнэн үлэлээһин билиги улууспутугар саҕа тэһийэн эрэр. Ол курдук Хатырык нэһилиэтин дьэ-кэргэнгэ, оҕолорго, ыччатка социальная, педагогическай көмөнү оҕорор «Тиэргэн» киин (сал.оск.соцпед. Ядрихинская Д.Г.), 1-Хомустван нэһилиэтин «Дьэ кэргэн» киинэ (сал.Орлова Я.П.), Хамаҕатта «Көмүлүк» дьэ-кэргэнгэ, оҕолорго көмө киинэ (сал.Кононова Ф.С.) анал программаны үлэлэрин күргүмнээхтик саҕалаатылар. Үлэлэрин сүүрүн хайысхатынан буолар:

1. Дьэ-кэргэнгэ социальная, психологическай, педагогическай өттүнэн паспортизация оҕоруу;

2. Чөл олохтоох ыаллар традицияларын үөрэтии; бэйэ этин-хаанын эрчийии, дьэ-кэргэн оҕону үтүө сиргэ-майгыга иитиитэ уода.

Билиги улууспутугар чөл олоҕу тутуһар, үлэһит дьэ кэргэн элбэх. Холобура, Хатырыкка, Петровтар, Слепцовтар, Винокуровтар династиялара: Винокуров И.А. «Ытык Аҕа» конкурсугар кыттан «Ытык Аҕа» буолар; Петров А.Н., Мария Павловна ыал буолбуттара 50 сылын бэлиэстэтилэр.

Оҕону үтүө сиргэ-майгыга иитэр дьэ-кэргэттэр Хатырыктан Романов Г.А., Дьяконов В.Н., Дьяконов В.А., Соловьев А.П. буолаллар.

Оҕону сыаллаан-соруктаан иитэр үтүөмааны ыалларынан буолаллар: Петров А.А. дьэ кэргэнэ, Петров В.В. дьэ кэргэнэ, Игнатьев Н.Н., Захаров Н.Н., Пинигина М.Н., Татаринова А.И. дьэ кэргэттэри. Кинилэр оҕолоро араас конкурстарга кытталлар, үрдүк үөрэххэ сылын аайы кириллэр. Ол курдук, Татаринова Катя, Ариан-улуоска ыгтыллыбыт «Айар талааннар» конкурса биридэстээх миэстэҥэ тиксипиттэ; Ариан-Республиканскай көрүү конкурса кыттылааҕа, Игнатьев Сеня тустууга Республика чэһин көмүскүүр, улуус 10 бастын спортсменнарыттан биридэстэрэ. Пинигина Наташа - оскуола французскай тыл конкурсугар кыһылааһынан тахсан Саха - французскай оскуолаҕа киридэ.

«Тиэргэн» киин үлэтин көрүүнэрэ манньыктар:

- сир - майгы, киин оҕо иитиитин боппуруостарыгар бэсиэдэлэр;

- аналлаах комиссиялары, профкому, оскуоланы, ыччаты кытта үлэ

- иһэр - аһыыр, кыаммат дьэ-кэргэнгэ социальная көмө; сайынгы көмгэ оҕолору лааһырынан хабыы;

- эдэр ыаллары кытта үлэ

- эдэр ыччаты кытта үлэ;

- аҕалары кытта үлэ; аҕалар проблемаларын паспортизация көмөтүнэн үөрэтии; чөл олохтоох аҕалары телепередачанын сырдаттыы, холобур, Романов Г.А. Үчүгэй нус-хас олоҕу тэрийбит аҕаларынан буолаллар: Дьяконов В.А., Дьяконов В.Н., Романов Г.А., Со-

ОҕО — ТӨРӨННҮТ ТИРЭБЭ, УЛУУС КЭХТИБЭТ КЭСКИЛЭ,

ИННИКИ ЭРЭЛЭ

(Иини 1 стр. көр) ловьев П.А., Суздалов А.Д., Петров А.А.; аҕалар соҕотох ийэ уол оҕотугар индивидуальной көмө оҕоруулары:

- спортивной күрэхтэниилэр;
- «Аҕа-ыял олохун түстээччи, кэскилин салайааччы» нэдиэлэ;
- «Мисс Намыына - 2000» конкурс;
- «Тулуурдаах буолууга» поход - Корякин Г.И. салайааччынан;
- Аҕалар сүбөлөрү оскуола ыарахан иттиилээх, соҕотох ийэлэр оҕолорун кытта үлэтэ:

- «Сүрэх истинг ийиитэ» ийэлэргэ аналлаах вечер. Аҕалар түмсүүлэрэ (предс. Корякин Г.И.) аҕалар уол оҕуну бэйэлэрин холбурдарынан иттиилэригэр диэн сыаллаах оскуолага нэдиэлэ ыгытылары.

- «Ыраас түөлбэ» конкурс:
- Ветераннары кытта үлэ: хас ый айы сэрэдэ: төрүспүтүгэр түөлбөтүн оскуолага сыйдыыларын тэрийии (110 киһи сырытта). Рейдэ оҕоруу.

- «Чэбдик олох» программанан үлэ:
- «Үчүгэй үөрэхтээх түөлбэ» конкурс, сыала-соруга: дьиз кэргэнгэ уонна түөлбэ үөрэнээччии киһи быһыытынан иитэн таһаарыы: үөрөххэ тардыы; сизрдээх буолуу тыһынагар үөрэтии; общество иннигэр эппиэттээх буолуу.

Түөлбө үчүгэй үөрэхтээх үөрэнээччигэ, студентка «Түөлбэ стипендиата» аатын иэрийи.

- дьиз-кэргэн биригээдэлэрин тэрийии: Хатырыкка 3 дьиз-кэргэн биригээдэтин бэлиэтиэххэ сөп. Ол курдук:

1. Аҕа - Дьяконов А.Ф. (слесарь-тракторист) 7 оҕуну тэрийиң үлэлэтэр (бэйэтин оҕолорун уонна 4 соҕотох ийэлэр оҕолорун); дьарыктара: хортуоска - 1 га, оттоохун - 8 т, луук - 20 кг., үүт - 200 кг.

2. Прокопьев И.И. дьиз-кэргэн биригээдэтэ. Бэйэтэ - тракторист. 7 оҕуну түмэр. Дьарыктара: хортуоска - 3 га, оҕуруот аһа, оҕурусу - 10 кг., помидор, свекла, морковь - 0,5 га., үүт - 200 кг., от - 6 т.

3. Дьяконов В.Л., тутуу үлэһитэ. 6 оҕуну түмэр. Дьарыктара: 4 км. күрүө тутулуна, оттоохун 10 т.

Ити курдук, улууэ үрдүнэн 43 дьиз кэргэн биригээдэ 317 оскуола оҕотун хабан үлэлиир. Үчүгэй үлэлээхтэрипэн бэлиэтиэххэ наада: Үөдэй 2 дьиз-кэргэн биригээдэлэрин:

1. Ядреева М.А. - «Огор» бааһынай хаһаайыстыбата - 24 оҕуну түмэр. Дьарыктара: хортуоска, оҕуруот аһа, сир аһа, эмтээх оттору хомуйуу.

2. Обутова Т.Н. - 36 оҕуну түмэр. Дьарыктара: оҕуруот аһа, сир аһа.

Аҕалар тэрээһиннэринэн - куйуур. Онно кытыһылар ыарахан иттиилээх уонна соҕотох ийэлэр оҕолоро.

Ити курдук, Хатырык нэһилиэгэр төрөспүт, оскуола, общественность ыкса сибээстэһинэр иитии уонна үөрэтии боппуруостарыгар үлэни кэдьүүстээхтик ыталлар.

Аҕа үтүө холобуругар бэлиэтиги баһаарыллар, Партизан нэһилиэгин олохтоотун, 7 уол аратын Зырянов Е.Г. Кини биһиги улууспуттан республиканский «Ытык аҕа» конкурс кыттыылаага, билигин биригээдэ тэрийиң оҕуруот аһынан, эбии аһылык бэлиэтиининэн дьарыктаналлар.

Биһиги улууспут биир киһи туттар ыалынан буолар Колосов А.Е. дьиз-кэргэнэ - «Маама, паапа уонна мин» республиканский конкурс призерада. Маны таһынан «Мин дьиз кэргэним» диэн «Кэскил» хаһыат биллэрбит конкурсугар Бочкарева Т. (9 кыл. НУТ) бириэстээх миэстэти тигистэ.

«Тизргэн» тускул - программа саха киһитин оловор-дьаһагар сөп түбэһэр, кэскиллээх программа. Бу программанан бары нэһиликтэр үлэлээхтэрин наада. Оччоҕо төрөспүт, оскуола, общественность икки ардыларыгар сибээһи олохтоотун ситиһиллэ, төрөспүт оҕотун иннигэр эппиэтинэһэ үрдүө, үлэлээбэккэ, үөрэммэккэ сыйдыар оҕо ахсаана аһыйа этэ. Күннээҕи олоххо, үлэ, айылҕа, атын киһиэхэ эппиэтинэстээхтик, сизрдээхтик сыйһаннаһы, оҕуну бэйэ холбуртутар иити, үлэ, сыстаҕас, удыору салгыыр ураанхай саха оҕолор буруй оҕоруулары, сууту-сокуону кэһиллэр таһара буолар.

2000 сыл бастакы агарын түмүгүнэн саастарын ситэ илик оҕолор буруй оҕоруулары:

Table with 3 columns: Category (Барыта буруй оҕоһулунна, ол иһигэр ыар буруй, сааһын ситэ илик оҕолорунан, кинилэр кыттыгастаах, группанан, буруй оҕорбут саастарын ситэ илик оҕолор ахсааннара), 1999, 2000.

Буруй оҕорбут 9 оҕоттон түрдэ ИДН учутугар тувар. 2 буруй саастарын ситэ илик оҕолор итирик туруктаах оҕорбуттар. Улуука 96 саастарын ситэ илик оҕо со-

куону кэһилии таһааран, буруйу оҕорон (таһааран, арыгылааһын, уруу, кырбааһын) учуокка тувар. Мантан (7 кыыс, 13 уол оҕо, условнайдаах 1 оҕо Григорьев Ю.А. 31.03.82.с.т.) көнүлэ быһылынна.

Улуустаагы саастарын ситэ илик оҕолор буруйу оҕорууларын көрүүгэ 9 киһилээх комиссия үлэлээн кэллэ. Председатэлинэн улуус баһылыгын солбуйааччы Баишев Н.Н., солбуйааччы председатэлэ Улуустаагы үөрэх управлениетын нач. Дьячковская Н.Г.

Барыта сыл агарын түмүгүнэн КДН мунһаҕа 5 төгүл араас боппуруостары көрдө. Манна 20 оҕо персональной, 15 кыямат, мөлтөх туруктаах дьиз-кэргэн дьыалалара көрүлүннэ уонна комиссия быһаарытыннан 10 араас тэрилтэлэргэ дьыала бытылынна (оскуолаларга). 1 төрөспүт (ийэ-Соловьева Н.В.) төрөспүт быраабын быһыы туһунан норуодунай суукка дьыала бэрилиннэ.

Улууска ытыллыбыт «Дьиз кэргэн» операция иһинэн рейдэлэр, хонтуруоллар олохтоннулар. КДН көрүүтүгэр ол түмүгүнэн дьыала киирэ тувар, барыта 45 рейдэ оҕоһулунна.

Буруйу оҕорууну сэрэтиигэ «Забота», «Подросток», «Занятость», «Всеобуч» - диэн операциялар ылааннаахтык бараллар.

Комиссия оҕо дьарыктаах, көрүүллээх буолуутун туһааннаах тэрилтэлэртэн ирдири. Сайынгы кэмгэ Нам селотун уонна ис дьыала милиция отделын саастарын ситэ илик оҕолор инспекциятын үлэһиттарын отчуоттара көрүлүннэ. Онно барыта 96 оҕоттон 51 оҕото Нам селотуттан учуокка турарын, буруйу оҕоруу элбээбитэ бэлиэтээннэ. Село иһинэн туспа комиссия тэрийэргэ быһаарда, учуокка тувар оҕолор бары сайынгы лааҕырдарынан хабыллыахтаахтарын эбээһинэстээтэ. Сыл бастакы агарыгар ИДН уонна КДН саастарын ситэ илик оҕолор буруйу оҕорууларын сэрэтин төрөспүттэргэ өйдөтүү үлэтин ыгытта. Социалогтары кытта научнай төрүккэ олодурбут, кэм кэрдии ирдэбиллэгэр эппиэттиир оҕо иититин үлэһиттеригэр аһаан «Оскуолага үөрэнэр уонна сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор быраабы кэһилиилэрин сэрэтии уонна профилактикалааһын» диэн темага проблемнай курс улууэ киинигэр ытыллынына.

Кистэл буолбатах, оскуола саастаах оҕолор буруйу оҕорууларыгар улахан дьон эмиз сабыдыаллыылар. Оскуола оҕолоругар атыһыһытар арыгыны уонна табагы мэтэһэ суох атыһыһылар. Маньык түбэлтэлэри таһаарбат туһугар, хас биридди атыһыһыкка кытааннаахтык өйдөтүөххэ. Улахан дьон сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолору арыгылатар түбэлтэлэрэ тахсыталыыр. Сыл агарыгар маньык алта түбэлтэ табыста.

Оҕо буруйу оҕоруутугар, биллэн туран, төрөспүт бастакынан ытыгылар. Комиссия төрөспүтү административнай мизрэгэ, ол эбэтэр сэрэтиинэн, учуокка ылыһынан муһурданар. Үбүнэн штрафтыыр көнүллээх эрээри, ону туттар кыаҕа суох. Буруйу оҕоруоччулар баһыйар үкүлэрэ соҕотох ийэ, үлэтэ суох аҕа буолар. Хантан ылан бу төрөспүт хамнас алын кээмэйин 3-5 төгүлүн төлүөй? Төрөспүт үлэтэ суох буолууларына бу дьиз кэргэнтен чөл ологу күһүпэккин. Улуус иһигэр үлэтэ суохтарга үлэ мизэстэтин булуу Дьарыктаах буолуу киинигин барыахтаах уонна саастарын ситэ илик оҕолоро, үөрэнэр оҕолордоох төрөспүттэр биир бастакынан үлэни хааччыллалларын ситиһиллэхтээх. Аҕардас ийэлэр, аҕалар үлэтэн босхолонуулары, «үүрдүлүлэрин» таһаарбат ирдэбили хас биридди үлэ тэрилтэтигэр туруордакха күтүгүннээх дьыала буолуоҕун бэлиэтиибин.

Мань сэрэгэ төрөспүт тус бэйэтигэр кытааннах ирдэбили туруоруноохтаах. Атыһык эттээххэ, төрөспүт бэйэти эбээһинэһин толорбото - кини материалнай өттүнэн оҕотун кыайан хааччыбатын, иитиигэ бэйэ үтүө холбурун киллэрбэтин иһин суут-сокуон иннигэр эппиэттирин өйдөбөтүтүн таһарын билиниэхтээх. Ыл аҕалара, ийэлэрэ чөл ологу тарҕатыа бэйэтэ куолаһытын көрдөрдөххүтүнэ, эттээх-хитинэ сатанар. Биһиги аҕыах ахсааннаах норуоппут, бары биригэ ылысхатыгына эрэ олохпутун тупсарыахпыт, дьаллык аһы олох суох оҕоруохпут. Ол онугар спорт, физкультура сайдыгын ситиһиэххэ, билигин оскуолаларга 4 чаас киридэ. Оҕо хас күн айы дьарыктанар кыахтанна. Хас субуота, баскыһанна айы күрэхтэниилэр баралларын ситиһиэххэ. Манна ийэлэр, аҕалар эмиз кыттаргыт наадалаах.

Биһиги улууспутугар Оҕо-аймак уонна оҕо спордун сылларынан сибээстээн, спортивнай үлэ биллэрдик сэргэхсийдэ.

Ааспыт үөрэх сылыгар спортивнай оскуолага барыта 32 киһи үлэлиир. Үөрэх сыла бүтүүтүгэр 5 отделенияга 487 оҕо сыйдыбыта. Төһө кыалларынан иитэр-үөрэтэр-

спортивной үлэ хаачыстыбалаахтык ытыгыларын ситиһэргэ сыл туруорууллубута. Ол түмүгэр оҕолор урукку сыллардааҕар спортивной ситиһиллэрэ үрдээтэ. Хаһаангытааҕар да элбэх күрэхтэниилэргэ улуус, республика, РФ таһымыгар кыттан куһаҕана суох көрдөрүүлэрдээхпит.

Ол курдук нуучча дуобатыгар Вася Прокопьев республика бастаан Россия чемпионатыгар кыттар быраабы ситистэ. Кини Россия 2000 сыл чемпиона. 4 республиканский «Старт» диэн оонньууларыгар 100 харахтаах дуобакка бастакы дуоскага чемпион үрдүк аатын ыла «Азия оҕолоро» 2 международной оонньууларга республика бастакы хамаандатыгар бастакы дуоскага оонньуур быраабы ыла. Яна Акимова нуучча дуобатыгар кыра саастаах кыргыттарга республикага 3 мизэстэ, Россияга 8 мизэстэ буолла. Вася Прокопьев спорт маастарын, Никита Габышев маастарга кандидат нурматын толордулар (тренер И.Р.Леонтьев).

Көнүл тустууга Новгородов Сеня, Игнашев Сеня, Васильев Кирилл, Дьяконов Саша Россия Азиятаагы зонатыгар тустан аны күһүн сэттинигэр Россия финалыгар кыттар быраабы ситистилэр. Кыра саастаах уолаттарга 25 хамаандаттан 5 мизэстэ буолан үчүгэй көрдөрүүлэнибит (1999 с. 13 мизэстэ). Женя Попов чемпион, Юра Балаганский, Кирилл Васильев 3 мизэстэ буоллулар. Ганя Колесов улахан саастаах уолаттарга республикага, тустуу республиканский фестивалыгар («Боотурдар оонньуулары») 3 мизэстэ буолуоталаан, сүүмэрдиир хапсыһыларга утарылаһааччыларын кыайталаан «Азия оонньууларыгар» кыттан иккис бириэстээх мизэстэти тигистэ. Лев Новгородов, Сеня Новгородов республика сүүмэрдэммит хамаандатыгар кирирсэн Америка оҕолорун кытта матчевай көрсүһүү кыайылаахтара буолдулар. «Боотурдар оонньуулары» тустуу республиканский фестивалыгар биһиги улууспуттан 214 оҕо кыттыһы ыла. Н.К. Алексеев, М.Порядин, норуоттар икки ардыларынаагы кылаастаах маастар, союз призера А.Зырянов бириэстээх үрдүк таһымнаахтык тэриллэн элбэх кыттааччылаах ытыһыһылар.

Нам улуунугар оҕолор ортолоругар бокс-спорт биир кыраһыбай көрүңэ бу үөрэх дьылыгар сэргэхсийдэ. Ол курдук, сэттинни ыйга В.Р.Кутуков көбүлээһининэн «Саха сирин ветеран боксерадарын бириэһигэр республиканский турнирга 1987-89 с. төрүөхтэр күөн көрсөн, биһиги улууспут хамаандата бастакы мизэстэни ыла. Эмиз сэттиннигэр Дьоккуускай куоракка ытыллыбыт 1984-85 с. төрүөхтэр ортолоругар бириэстээх мизэстэ НОПО-1 үөрэнээччилэрэ Иванов Алексей 3 мизэстэ, Халдеев Денис 3 мизэстэ буоллулар. Муус устар ыйга Партизан нэһилиэгэр ССРС спордун маастара В.Васильев бириэһигэр 98 улуус оскуолаларыттан хамаандалар кэлэн кыттыһылар. Манна бастакы мизэстэни Партизан оскуолатын хамаандата ыла. Боксага үтүөлээх тренер В.Васильев иитиллээччигэ Дима Сысолетин Азия зонатыгар 3 мизэстэ буолан Туапсе куоракка Россия финалыгар кытта барда. Бу күрэхтэниити тыа сиригэр бокс сайдырыгар төһүү күөс буолуо диэн эрэнэбит. Улууска боксерадар федерациялара тэрилиннэ, председателинэн улуус баһылыга А.Н.Ядреев талыһынна.

Саахымакка республиканский дуобат, саахымат киини 4 сүһүөк саастарынан ытыгылар күрэхтэһиитигэр. Настя Кулаковская, республиканский «Белая ладья» турнирга Вова Макаров чемпионнаан кэскиллээх оонньооччулар буолалларын көрдөрдүлэр.

Республиканский «Старт» оонньууларыга 1-Хомууста выпуска Дима Колесов 3 төхтөрүөн ыстаныыга 3 мизэстэ, сахалыы ыстаныыларга үчүгэй түмүгү ситиһин республика сүүмэрдэммит хамаандатыгар кирдэ. Оскуолаларга физкультура үлэтэ сэргэхсийдэ буолан баран билигин да киһини астыһарбат. Физкультура учууталлара мэлдьи спорт инвентара тийибтигэр сизгэннэлэр. Директордар физруктартан салгыи ирдэбили туруоруллара, кинилэр үлэлэригэр көмөлөһөлөрө эрэйиллэр. Комплекснай спартакиада түмүгүнэн балай да үлэ 1-Хомуустаах, Нам 1 нүөм. оскуолаларыгар бара-ба бэлиэтэнэр.

Спортивной материалнай-техникскэй базаны хаңатарга, сайыннарарга үлэ барар. Ол курдук, УАЗ-микроавтобус массынаны ДЮСШ ыла. Спортка үрдүкү ситиһиллэри өйүүр фонда президең В.Карпов оскуолага суолталаах көмө оҕордо.

Быйыл күһүнүтүнэн улуус баһылыгын э.л. А.Н.Ядреев дьаһалынан спортивной оскуолага интернет аһыллар. Бу сылан сағалаан спорт-комплекс тутууга сағаланахтаах.

Иитэр - үөрэтэр үлэ спортивной оскуола тренердэригэр, физруктарга үрдүк ирдэбил тувар.

Улууска оҕо сайынгы сынһыалагын тэрийиңэ улахан бөдүмтө ууруллар.

Сыл ахсын бу боппуруос улуус коллегиятыгар көрүллэр. Оскуолалар сайынгы сынһыалаг программаларын бэлэмнииллэр.

Быйылгы сайын улуус үрдүнэн 63 оҕо түмсүүлэригэр 2639 оҕо сынһанна. Ол иһигэр, 21 учебнай-производственной биригээдэлэргэ 954 оҕо сынһанна;

- 18 оҕо площадкатыгар - 579;
- 16 экспедицияга - 234;
- 3 үөрэтиилээх түмсүүгэ - 95;
- 1 культурнай-эстетическэй түмсүүгэ - 30;
- 2 военно-спортивной түмсүү - 125;
- 1 чабыдигрдэр лааҕыра - 20;
- 2 сайынгы үлэ лааҕырыгар - 80;
- «Лингва» лааҕыра - 100;
- «Эхо» экологической паркага - 140

Сайын устага туристическай, экологическай экспедицияларга 13 группа сырытта. Иккис сайын «Лингва» базатыгар улуус оҕолоро сынһаналлар, омук тылын үөрэтэллэр. Ыарахан иттиилээх оҕолорго эмиз бөдүмтө ууруллар.

Үөрөх управлениитэ ис дьыала отделын кытта ыарахан иттиилээх оҕолорго Нам селотун иһигэр площадка тэрийиң үлэлэттэ. Искраҕа кыра саастаах оҕолорго лааҕыр тэриллэн 20 оҕо сынһанна. Улуус тас өттүгэр 175 оҕо «Каскил», «Дьобуур», «Огонек», «Сосновый бор» курдук лааҕырдарга сынһаннылар, үөрэннилэр. Республика тас өттүгэр «Океан», «Орленок», «Лазурь» лааҕырдарга, Киргизияга, Байкалга, Новосибирскайга 17 оҕо сынһанна. Барыта 18 оҕо площадкала, 3 үлэ уонна сынһыалаг лааҕырдарга, Матвеевтар дьиз-кэргэттэрин оҕо дьизэ 20 оҕуну хабан үлэлэттэ. Барыта 46 оҕуруот аһын, дьиз-кэргэн биригээдэлэригэр 230 оҕо хабыллан үлэлээтэ.

Быйыл биһиги Президент М.Е.Николаев Укааһынан сибээстээн, «2000 үтүө дьыала» хамсааһыны өйөөн улуус оҕолоро кыамматтарга, инвалидтарга, ветераннарга араас өрүттээх көмөнү оҕордулар. Оскуола библиотекаларыгар кинигэ абырахтааһына, детсадтарга концерттар, службальны сыйдыар уолаттарга посылка хомуйан ытыты у.д.а. үлэлэр ытыһыллылар. Төрөспүттэр оскуола материалнай базата бөвөргүүрүгэр улахан көмөнү оҕордулар.

Ол курдук: Партизан, Модут нэһиликтэригэр ЛТО базата тутуллууга, Үөдэйгэ спортзалга пристрой, оҕо оонньуур спорт площадкага, начальнай оскуола дьиэтин, Хатырыкка гараж тутуутун курдук үлэлэр бардылар.

Улуу Кыайыны 55 сылыгар аналлаах мероприятиялар: көрүү конкурстар, ветераннары кытта көрсүһүүлэр, ветераннарга көмө үлэлэр ытыһыллылар. Үс бөлүгүнэн «Зашитник Отечества» көрүү ытыһылынна. Оскуолалар олус көхтөөхтүк кыттыһылар. Байыаннай-техникскэй көрүүлэргэ 1 Хомуустаах о.о. хамаандата Дьоккуускайга сыл устага хаста да кытына. Оҕолор эт-хаан өттүнөн куһаҕана суох бэлэмнээхтэрин көрдөрдүлэр.

10 кылаас уолаттарыгар байыаннай-половой сбор ытыһылынна.

Маны таһынан хоровой коллективтары көрүү Улуу Кыайыны 55 сылыгар ананан ытыһылынна. Оскуолаларга үчүгэй хоровой коллективтар бааллара көһүннэ. 1 м. - Нам селотуттан уолаттар хордара (сал. Кукукова Е.А.), орто бөлөххө, кыра саастаахтарга Нам 1 сүһүөк оскуолатын хора (сал. Егоров В.Е.) ыыллылар.

Урукку сылларга техникскэй көрүүлэргэ кыттыы мөлтөх эбит буолууларына, быйылгы үөрэх дьылыгар 12 оскуола кытына. Оҕолор араас моделлары, оонньуурдары, электроприбордлары оҕорбуттар. 1-мизэстэни Улуустаагы гимназия (сал. Баишев Н.Н.); 2 мизэстэни - Модут (сал. Кутуков Н.Н.); 3 мизэстэни - Хомуустаах о.о. (сал. Сысолетин Ф.Н.) ыыллылар.

«Дьибэ-дьеэбэ оҕолор-2000» көр-күлүү конкурса улууска аан бастаан ытыһыллына. Бу көрүү талааннаах оҕолор баалларын көрдөрдө.

Ордук Модуттан 3 кылаас үөрэнээччигэ Чирков Толя, Бөтүңтэн Саша Софронов, Ариан Макаров, Никольскайтан «Эриэппэ» музыкальнай пантомиманы толорбут оҕолор сурдээх үчүгэй бэлэмнээхтэрин жири бэлиэтээтэ.

Оҕо телестудиялара кэҕкэ ситиһиллээхтэр. Нам 1 нүөм. (сал. Емельянова С.Г.), Нам 2 нүөм. (сал. Егоров О.Н.), «Түөлбэ» оҕо киинэ (сал. Федорова Е.Н.) оҕолору түмэн, дьарыктаан, республиканский көрүүлэргэ кытталлар. «Саһарҕа» телестудия «Иити» Президентскэй ситимгэ киллэрилиниэ. «Телепресс-фото-ревю» авторскай программата 2 мизэстэни ыла. «Мозаика» телестудия

Программа ТВ с 21-го по 27-е августа

21 августа, понедельник	22 августа, вторник	23 августа, среда	24 августа, четверг	25 августа, пятница	26 августа, суббота	27 августа, воскресенье
<p>ОРТ До 15.00- профилактика 15.00 Новости. 15.20 Мультсериал «Вокруг света за 80 дней» 15.45 Звездный час 16.10 «...До шестнадцати и старше» 16.45 Вкусные истории 16.55 Сериал «Вавилонская башня» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 Клуб «Белый попугай» 19.05 «Ералаш» 19.15 Погода 19.20 Фильм «Ко мне, Мухтар!» 21.00 Время 21.45 Сериал «Тысячелетие» 22.40 «Чайф-Ф. 15 лет. Все только начинается» 00.10 Время футбола 00.55 Новости 01.20 Сериал «Майк Хаммер: Горячий лед»</p> <p>РТР Канал «Россия» 06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести 06.15, 06.30, 07.30, 07.50, 08.40, 09.20 «Доброе утро, Россия!» 06.20, 08.30 Семейные новости 07.35 «Дежурная часть» 09.35 «Ноев ковчег». Мультсериал 10.00 Сериал «Мануэла» 11.00 Вести 11.35 Сериал «Санта-Барбара» 12.30 Трансляция богослужения из Храма Христа Спасителя 13.30 «Марьяна роцца» 14.00 Вести 14.35 Сериал «Черная жемчужина» 15.25 Сериал «Богатые и знаменитые» 16.20 Сериал «Простые истины» 17.00 Вести 17.30 Сам себе режиссер 18.00 Сериал «Графиня де Монсоро» 19.00 Сериал «Комиссар Рекс» 20.00 Вести 20.30 «Дежурная часть» ЯКУТСК 20.50 «Саха сирэ-Якутия» 21.10 Реклама 21.20 «Сарыал» 21.50 Северные эскизы 22.45 Любимые мелодии Канал «Россия» 23.00 Сериал «Следствие ведут знатоки» 00.40 Русское лото 01.20 «Формула скорости»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 20.50 Сериал «История любви»</p>	<p>ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.20 Сериал «Вавилонская башня» 10.20 Пока все дома 10.55 Колесо истории 11.35 «Песня года» 12.00 Новости 12.15 Телеканал «Добрый день» 12.40 Сериал «Спрут» 14.30 Программа «Вместе» 15.00 Новости 15.20 Мультсериал «Вокруг света за 80 дней» 15.45 Царь горы 16.10 «...До шестнадцати и старше» 16.45 Вкусные истории 16.55 Сериал «Вавилонская башня» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.15 Последние дети тайги 18.30 «Ералаш» 18.40 Комедия «Раз на раз не приходится» 20.10 Погода 20.15 Жди меня 21.00 Время. 21.45 Сериал «Полная безопасность». 22.40 Детектив «Бриллианты графа Толстого. Французский след» 23.25 Новости 23.40 Программа «Посмотри» 00.10 Сериал «К востоку от рая» 01.10 «Паранормальные явления. Закрытое досье»</p> <p>РТР Канал «Россия» 06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести 06.15, 07.30, 07.30, 07.50, 08.40, 09.20 «Доброе утро, Россия!» 06.20, 08.30 Семейные новости 07.35 «Дежурная часть» 09.35 «Ноев ковчег». Мультсериал 10.00 Сериал «Мануэла» 11.00 Вести 11.35 Сериал «Санта-Барбара» 12.30 Диалоги о животных 13.30 «Марьяна роцца» 14.00 Вести 14.35 Сериал «Черная жемчужина» 15.25 Сериал «Богатые и знаменитые» 16.20 Сериал «Простые истины» 17.00 Вести 17.30 Сам себе режиссер 18.00 Сериал «Графиня де Монсоро» 19.00 Сериал «Комиссар Рекс» 20.00 Вести 20.30 «Дежурная часть» Якутск 20.50 «Саха сирэ-Якутия» 21.10 Реклама 21.20 «Кэм» программа 21.45 «Буотама урэххэ сырдык санаа...» 22.30 Дальний Восток Канал «Россия» 23.00 Сериал «Следствие ведут знатоки» 00.45 Выборгский фестиваль российского кино «Окно в Европу - 2000»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 20.50 Сериал «История любви»</p>	<p>ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.20 Сериал «Вавилонская башня» 10.20 «Смехопанорама» 10.50 Человек и закон (с сурдопереводом). 11.30 «Песня года» 12.00 Новости 12.15 Телеканал «Добрый день» 12.45 «Бриллианты графа Толстого. Французский след» 13.30 Сериал «Спрут» 14.30 Программа «Вместе» 15.00 Новости 15.20 Мультсериал «Вокруг света за 80 дней» 15.45 Зов джунглей 16.10 «...До шестнадцати и старше» 16.45 Вкусные истории 16.55 Сериал «Вавилонская башня» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.15 «Ералаш» 18.30 Погода 18.35 Комедия «Роковые яйца» 21.00 Время 21.45 Сериал «Полная безопасность» 22.40 Как это было 23.25 Новости 23.40 Программа «Цивилизация» 00.10 Сериал «К востоку от рая»</p> <p>РТР Канал «Россия» 06.00, 7.00, 8.00, 9.00 Вести 06.15, 6.30, 7.30, 7.50, 8.40, 9.20 «Доброе утро, Россия!» 06.20, 8.30 Семейные новости 07.35 «Дежурная часть» 09.35 «Ноев ковчег». Мультсериал 10.00 Сериал «Мануэла» 11.00 Вести 11.35 Сериал «Санта-Барбара» 12.30 Диалоги о животных 13.30 «Марьяна роцца» 14.00 Вести 14.35 Сериал «Черная жемчужина» 15.25 Сериал «Богатые и знаменитые» 16.20 Сериал «Простые истины» 17.00 Вести 17.30 Сам себе режиссер 18.00 Сериал «Графиня де Монсоро» 19.00 Сериал «Комиссар Рекс» 20.00 Вести 20.30 «Дежурная часть» Якутск 20.50 «Саха сирэ-Якутия» 21.10 Реклама 21.20 «Кэм» программа 21.45 «Буотама урэххэ сырдык санаа...» 22.30 Дальний Восток Канал «Россия» 23.00 Сериал «Следствие ведут знатоки» 00.45 Выборгский фестиваль российского кино «Окно в Европу - 2000»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 20.50 Сериал «История любви»</p>	<p>ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.20 Сериал «Вавилонская башня» 10.20 «Смехопанорама» 10.50 Человек и закон (с сурдопереводом). 11.30 «Песня года» 12.00 Новости 12.15 Телеканал «Добрый день» 12.45 «Бриллианты графа Толстого. Французский след» 13.30 Сериал «Спрут» 14.30 Программа «Вместе» 15.00 Новости 15.20 Мультсериал «Вокруг света за 80 дней» 15.45 Программа «100%» 16.10 «...До шестнадцати и старше» 16.45 Вкусные истории 16.55 Сериал «Вавилонская башня» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.15 «Ералаш» 18.30 Погода 18.50 «Ералаш» 19.00 Погода 19.05 Боевик «Новые центурионы» 21.00 Время 21.45 Комедия «Мимино» 23.35 Новости 23.50 Фильм «Бегство Эдди Макона»</p> <p>РТР Канал «Россия» 06.00, 7.00, 8.00, 9.00 Вести 06.15, 6.30, 7.30, 7.50, 8.40, 9.20 «Доброе утро, Россия!» 06.20 «Тысяча и один день» 07.35 «Дежурная часть» 09.35 «Ноев ковчег». Мультсериал 10.00 Сериал «Мануэла» 11.00 Вести 11.35 Сериал «Санта-Барбара» 12.30 Диалоги о животных 13.30 «Марьяна роцца» 14.00 Вести 14.35 Сериал «Черная жемчужина» 15.25 Сериал «Богатые и знаменитые» 16.20 Сериал «Простые истины» 17.00 Вести 17.30 Сам себе режиссер 18.00 Сериал «Графиня де Монсоро» 19.00 Сериал «Комиссар Рекс» 20.00 Вести 20.30 «Дежурная часть» Якутск 20.50 «Саха сирэ-Якутия» 21.10 Реклама. 21.20 Тема дня 21.30 К 100-летию якутской литературы 22.05 «Куһунну серенада». Концерт Канал «Россия» 23.00 Сериал «Следствие ведут знатоки» 01.00 Фильм «На карту поставлено все»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 20.50 Сериал «История любви»</p>	<p>ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.20 Сериал «Вавилонская башня» 10.20 «Женские истории» 10.50 Клуб «Белый попугай» 11.35 «Песня года» 12.00 Новости 12.15 Телеканал «Добрый день» 12.45 «Бриллианты графа Толстого. Французский след» 13.30 Сериал «Спрут» 14.30 Программа «Вместе» 15.00 Новости. 15.20 Фильм «Бэнджи» 16.45 Вкусные истории 16.55 Сериал «Вавилонская башня» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 Джентльмен-шоу 18.50 «Ералаш» 19.05 Человек и закон 19.50 Погода 19.55 Поле чудес 21.00 Время 21.45 Детектив «Шерстяная гадюка» 22.50 «Жизнь замечательных людей» 23.20 Фильм «Заговор против Гитлера» 01.05 Новости</p> <p>РТР Канал «Россия» 06.00, 7.00, 8.00, 9.00 Вести 06.15, 6.30, 7.30, 7.50, 8.40, 9.20 «Доброе утро, Россия!» 06.20 «Тысяча и один день» 07.35 «Дежурная часть» 09.35 «Ноев ковчег». Мультсериал 10.00 Сериал «Мануэла» 11.00 Вести 11.35 Сериал «Санта-Барбара» 12.30 Диалоги о животных 13.30 «Марьяна роцца» 14.00 Вести 14.35 Сериал «Черная жемчужина» 15.25 Сериал «Богатые и знаменитые» 16.20 Сериал «Простые истины» 17.00 Вести 17.30 Сам себе режиссер 18.00 Сериал «Графиня де Монсоро» 19.00 Сам себе режиссер 19.25 «Круглая дата» 20.00 Вести 20.30 «Дежурная часть» Якутск 20.50 «Саха сирэ-Якутия» 21.10 Реклама 21.20 «Кылыһах» 22.00 «Геван» 22.35 «В поисках благородного металла» Канал «Россия» 23.05 Фильм «Ключ» 00.05 «Лучшие моменты чемпионата Европы по футболу - 2000»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 20.50 Сериал «История любви»</p>	<p>ОРТ 08.00 Новости 08.15 Слово пастыря 08.30 Сериал «Все путешествия команды Кусто» 09.25 «Играй, гармонь любимая!» 10.00 Смак 10.15 Детектив «Засада на золотой тропе» 10.45 «С легким паром!» 11.20 Утренняя почта 11.50 История одного шедевра 12.05 Фильм «Последняя жертва» 13.55 Хоккей 14.45 Новости 16.35 Фильм «Мировой парень» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.15 «Ералаш» 18.30 Фильм «Знахарь» 21.00 Время 21.45 Фильм «Посмотри, кто говорит» 23.35 Фильм «Прощание с королем»</p> <p>РТР Канал «Россия» 07.35 Футбол 09.45 Мультфильмы 10.00 «Доброе утро, страна!» 10.50 «Сто к одному» 11.35 Сам себе режиссер 12.05 Сериал «Друзья -II» 12.35 «Золотой ключ» 12.55 «Звезды цирка-2000» 14.00 Вести 14.25 Комедия «Орел и решка» Якутск 16.00 Программа «Сардаана» 16.25 Правовой канал 16.55 Летняя школа «Интенсус» 17.20 «Добрый вечер, Якутск!» Канал «Россия» 18.00 Моя семья 19.00 «Два рояля» 20.00 Вести 20.20 «Городок» 21.00 «Аншлаг» и К 22.05 Боевик «Воздушный охотник» 23.55 Триллер «Шпанская мушка» 01.35 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 16.00 «Вечера в Политехническом» 17.00 «Пресс-клуб»</p>	<p>ОРТ 08.00 Новости 08.10 «Служу России!» 08.40 Вкусные истории 08.50 «Дисней-клуб»: «Аладдин» 09.20 Утренняя звезда 10.10 «Непутевые заметки» 10.30 Пока все дома 11.05 Комедия «Альф» 11.35 Здоровье 12.05 Фильм «Повторная свадьба» 13.45 Школа снайперов «К-43» 14.15 Клуб путешественников 15.00 Новости 15.10 Сериал «Горец» 16.05 «Возможно все!» 16.20 «Дисней-клуб»: «101 далматинец» 16.50 «Дисней-клуб»: «Новые приключения Винни-Пуха» 17.15 «Серебряный шар» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.15 «Смехопанорама» 18.45 «Ералаш» 19.00 Фильм «Холодное лето пятьдесят третьего...» 21.00 Время 21.40 Фильм «Бездна» 00.10 Комедия «Дамский парикмахер»</p> <p>РТР Канал «Россия» 08.00 «Устами младенца» 08.30 «Стеклянная гармоника». Мультфильм 08.50 «Папа, мама, я - спортивная семья» 09.50 «Доброе утро, страна!» 10.30 «Аншлаг» и К 11.30 «Городок» 12.00 Русское лото 12.40 Фильм-сказка «Бал сказок» 14.00 Вести 14.20 Диалоги о животных 15.05 «Планета Земля» 15.50 Мультфильмы 16.20 Детектив «Черный принц» 18.10 Комедия «Триста лет спустя» 20.00 Вести Якутск 20.25 Программа передач 20.30 «300 лет горно-геологической службе» 20.45 Доллу Ыстапаан айар кизээтэ 20.40 Готовимся к школе Канал «Россия» 21.55 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1» 00.05 Мелодрама «Ретро втроем»</p> <p>3-я программа Канал «Россия» 20.25 «Посвящение». Концерт Николая Баскова</p>

ОҕО — ТӨРӨННӨТ ТИРЭБЭ, УЛУУС КЭХТИБЭТ КЭСКИЛЭ, ИННИКИ ЭРЭЛЭ

(Иннин 1,2 стр. көр)

үчүгэй программалары оңорорун бэлэти-эххэ сөп. Бу оҕо телестудияларын киэн би-лиилээх, үлэлэригэр бэриниилээх педагог-тар салайаллар.

Оҕу экологической иитии биер сүрүн хайысканан буолар. Ол курдук улуус оскуо-лаларын эдэр экологтара сайыннх экспеди-цияларга сылдьан, кыһын булбут маты-рыйаалларын научнай үлэ суруйан «Шаг в будущее» республиканский научно-практи-ческой конференцияга кытталлар. Нэһили-эһиньэ ортотугар экологической сырдатар, үөрэтэр үлэни ытталлар. 1-Хомуустаах, Ха-маҕатта орто, Нам 1 №, Нам 2 №, Оҕо эйгэ-тин «Түөлбэтэ», Хатын-Арыы, Салбаг, Түбэ, Хатырык оскуолаларыгар экологичес-кай үлэ күүскэ барар. «Эхо» оҕо паркатын ба-затыгар элбэх оҕо сынньанна, экспедицияга сырытта, лекциялары иһиттэ. Тохсунньу ый 29-30 күннэригэр Салбаг нэһилиэгэр «Эко-логическое образование, воспитание, про-свещение населения и развитие системы «Ытык кэрэ сирдэр» дзон республиканский научнай-практической конференция бэрт көдьүүстээхтик ааста.

Экологической паарка материалнай ба-затын бөһүргөтүүгэ (дир. Колпашников Н.П.) дьону түмэн, кэпсэтэн туруорууунан «Дети Саха-Азии» фонда үбү көрөн күтүөннээх үлэ ыһтыллыбыта үөрэнээччи-лэр экологической иитиигэ сөптөөх бэлэмнэ-эх буолууларыгар тирэх буолара саарбаҕа суох.

Иитии - үөрэтии үлэтэ сөптөөхтүк ыһтылларын туһугар тоһо кыалларынан материалнай-техничексэй көмө оҕоһул-лар. «2000 үтүө дьыала республиканский хамаһыһыннэн сибээстэн улуус оскуола-ларыгар, детсадтарыгар кэтэх хаһаайысты-балары тэрийи уонна материалнай-тех-ничексэй базаны бөһүргөтүү туһунан анал программа оҕоһуллубута. Ити курдук, Үөдэйгэ спортзал, начальнай оскуола тутул-лубута, Модукка, Партизанга, 1-Хомууста-

ахха сайынны үлэ лаарыдарын базата ту-туута салдана турар. «Эхо» турбаза тутуута түмүктэннэ. Улуустаағы гимназия, Фрунзе начальнай оскуолаты, Үөдэй начальнай ос-куолатын саҕа тутуулары күһүн үлэҕэ кири-риэхтээх. Маны таһынан Партизанга, Үөдэйгэ саҕа оскуолалар тутуулары саҕа-ланна, 1-Хомуустаахха таас детсад тутуута былаанналар.

Капитальной ремонту оҕоруу анал про-грамматанан үөрэтии салаата 300 куб.м. деловой мас бэлэмнээр биригээдэ тэ-рийэн үлэлэттэ. Ордук көхтөөхтүк 1-Хому-стаах о.о., Хатын-Арыы о.о., Искра, 2-Хому-стаах, Модут оскуолалара үлэлээтилэр. Ыйыыл капитальной ремонт Хатын-Арыы, Хамаҕатта, Бөтүг, 1-Хомуустаах оскуола-ларыгар Үөдэй уонна Нам 6 № детсадтарыгар, семейнэй оҕо дьэтигэр оҕоһулду. Хама-ҕатта уонна Хатын-Арыы орто оскуола-лары базаларыгар оскуола, детсад орлоругар аналлаах мебель оҕоруута тэриллэ. Ыйы-ыл Партизан, Искра, Үөдэй, Салбаг оскуо-лалара МТЗ-82 тракторынан хааччылынны-лар.

Үөһээ этиллибитти барытын учуоттаан, оҕо иитиитигэр турар инники сорукутары быһаарыыга ханнак суоллар баалларын бары толкуйдуоҕун уонна олоххо киллэри-игэ үлэлиэтигэр. Бүтэһикпэр, эһиги болго-моту тутун манньк сүрүн хайыскаларга тарды-ахпын баҕарабын.

Бастакытын, хас биердии дьиз-кэргэн үрдүк педагогической культуралаах, чел куттаах, үтүө сизрээх-майгылаах буола-рын ситиһэр сыаллаах, дьиз-кэргэн педаго-гической үөрэхтээһинин ыһтырга:

- киһини иитиигэ нуорут педагогикатын үтүө өрүттэрин туһаныахха, аныгы педаго-гика ньымаларын тарҕааһа; дьиз-кэргэн бастыҥ опытын үөрэтиэххэ;
- төрөппүттэргэ психологической үөрэх-тээһини диригэтэргэ (төрөппүт-оҕо, оҕо-төрөппүт сыһыаннарыгар);
- медицинскэй үөрэхтээһини тупсарар-

га (чэбдик олоду түстээһин; саха оҕу ну эр-чийэр, хатарар үгэһин тарҕатыы);
- моральной уонна правовой үөрэхтээһи-ни киллэрэргэ (сүрүн сокуоннары, үлэ со-куоннарын тустарынан билиһиннэри; оҕо киһи быраабын, эбээһинэһин билэрин сити-һии, буруйу оҕорортон харыстыыр ньыма-лары өйдөтүү).

Иккиннэн, ыал - оҕо сада - оскуола - түөлбэ икки ардыларыгар ситимин булууга, эйгэлэр биригэр үлэлээһиннэрин олохтоо-һунга. Ол иннинтэн үөрэтэр - иитэр үлэни уларытар тосхоллоох «Тиэргэн» програм-маны оҕоруохха, ону олоххо киллэриэххэ. Бу программаны сүрүннээн оҕорор комис-сияны талыахха, онно культура, үөрэх тэ-риллэлэрин, дьиз кэргэн уонна демографи-чексэй политика, ыччат, спорт отделларын, нэһилиэк администрациятын представител-лэрин киллэриэххэ.

Сахалар бэйэбит олохпут үгэстэригэр, нуорут олонор аастыт олохун үөрэтэн, ийэ-аҕа ууһун үтүө үгэстэригэр уһуйан, төрөбүт айылыга чугаһатан, чэгиэн-чэбдик саха ки-һитин иитэн таһаары-биһиги сүрүн сору-кп. Бу улахан болпуруоһу быһаарыыга төрөппүт, оскуола, общественность биригэ түмээн үлэлиирбит-билиһини кэм ирдэбилэ. Иитэр үлэҕэ баар итэҕэстэри туоратар ин-ниттэн төрөппүтү оскуолага тардыахха, ак-тивнаһын үрдэтиэххэ, иитэр-үөрэтэр дьы-алаҕа сүрүн мистэни ыларын өйдөтүөххэ, үөрэтиэххэ. Төрөппүт кытаанахтык өйдөтүөхтээх: оҕо кыра сааһыттан тулалыыр эйгэҕэ үөрэнэр кэмигэр дьиз кэргэн суолта-та олус улахан. Дьиз-кэргэн олонор усулуо-буйата, социальная балаһыанһата, матери-альной туруга, үлэтэ-хамнаһа, дьарыга, төрөппүт билиитэ-көрүүтэ, үөрэҕэ-бу бары-та оҕо инники олоҕор олук буолар. Ыаллар арахсыылара, ой-санаа, майгы-сигили өттүнэн сатарыйыылара, агардас төрөппүттэр, кыаммат, бөрүкүтэ суох олох-тоох уонна майгылаах төрөппүттэр элбэ-һиннэрэ, дьизэ арыгылааһын, буруйу оҕоруу уонна наркомания тарҕанар холум-

тананан үгүс түбэлтэҕэ дьиз кэргэн буолар. Оҕо-төрөппүт кестөр күлүгэ. Ийэ-аҕа хайдахтары да оҕо оннок буолар. Педагоги-ческой, психологической наука быһаарары-нан, оҕо быһыытын - майгытын, өйүн-санаа-тын, хайдах-туох киһи буоларын 85-90 % дьиз кэргэннэ итиллиититтэн тутулукта-ах.

Дьиз иһинээҕи проблемалар, материал-най турук мөлтөҕө, ой-санаа муунтуйуута - бу барыта эргийэн кэлэн оҕо психологияты-гар, сайдытыгар оксор. Иһэр - аһыыр ыал, ийэлэр баар буолан эрэллэрэ, оҕолор буруйу кэһиилэрэ элбээн иһэрэ, уруогу биричинэ-тэ суох көтүтүүлэрэ биһигини барыбытын диксиннэриэх тустаах. Бу улахан пробле-маны быһаарарга оскуола, төрөппүт, обще-ственность биер сомоҕо буолан үлэлэтэхпи-тинэ эрэ кыайыахпыт.

Хас биердии киһи бэйэ-бэйэтигэр маа-рыннаспат тус-туска дьылҕалаах, ураты сайдар суоллаах-истээх буолуохтаах. Киһи сөптөөх суолу-иһи таларыгар ордук күүскэ кылаас салайааччыта уонна төрөппүт биер санаанан үлэлииллэрин ирдиир наада-лаах. Киһилэргэ биһиги бары тэрилтэ салай-ааччытыттан саҕалаан, тулалыыр эйгэ дьо-но көмө, тирэх буолуохтаахпыт. Билиһини ыарахан бутуруудаах кэмгэ, тыа сириг олоҕу уларыһытыгар, инники сайдытыгар ор-дук бэйэ-бэйэлэрин болгомото, истиг сыһы-ан эрайыллар. Оччоһуна эрэ саха киһитэ ула-хан омукутар быһастарыгар сүтүө, симэ-лийиэ суоҕа. Бэйэтин төрүт культуратын илдэ сылдьан, сайыннаран, оҕолоругар үөрэтэн, салгы сайда, кэһтибэт суолга ту-руоҕа.

Үйэлэри уңуордаан кэлбит өбүгэлэрбит үтүө үгэстэрин салгы сайыннарыыга, оҕу сиэр-майгы, эт-хаан өттүнэн иитиигэ төрөппүт, оскуола, общественность биер са-нааҕа түмээн, уонунан сыллара өтө көрөн үлэлэтэхпитинэ, сүүһүнэн омуку үөрдэр-сөхтөрөр, саха аатын ааттатар сырдык кэс-киллээх ыччаты иитэн таһаардахпытна, биһигини омуку быһыытыннан симэлийи, сүтүү ыар тыһа таарыйыа суоҕа.

2000-2002 СЫЛЛАРГА «НАМ УЛУУХУН ЫЧЧАТА» ПРОГРАММАНЫ БИГЭРГЭТЭР ТУҢУНАН

25.07.2000 с. № 06-01-К

Саха Республикатын Сокуонугар сөп түбэһиннэрэн уонна улуус ыччатын бары өттүнэн сайдытытын мэктиэлээһиннэ ити-эннэ табыгастаах правовой, экономической, тэрэһин усулуо-буяалары үөскэтэр сыалынан, дьаһайбын:

1. 2000-2002 сылларга «Нам улууһун ыччата» Програма-ны бигэргэтэргэ (сыһыарыллар).
2. Дьаһалталар баһылыктара, предприятиелар, тэрилтэлэр уонна государственнай учреждениелар итиннэ хаһаайысты-баннай структуралар бас билии форматтытан тутулууга суох, улуус дьаһалтатын отделларын уонна управлениеларын салай-ааччылары Програма туолуутун хааччыйалларыгар.
3. Нэһиликтэр баһылыктара 01.09.2000 с. Програмаһы олоххо киллэриигэ бэйэлэрин мероприятиеларын ыһыналлары-гар.
4. Үп управлениета (Попова В. В.) ыччат политикатын үбүлэ-эһиннэ Програмаһы толорууга бу дьаһалы салалтаҕа ылары-гар.
5. Саха Республикатын ыччат дьыалаларыгар Министер-ствота (Борисов К. А.) 25.07.2000 с. икки өрүттээх финансовой сөбүлэһиигэ сөп түбэһиннэрэн, 2000 сыл III кварталын устаты-гар улуус Програмаһын үбүлэһиннэ 800 тыһ. солк. кээмэйдэ-эх үбү киллэрэригэр көрдөһөргө.
6. Ыччат политикатын Програмаһын мероприятиеларын то-лорууга үлэ оперативнойын, тэрэһинин уонна көдьүүһүн үрдэ-тэр сыалга манньк састааптаах сүрүннүүр сэбиэти тэрийэргэ:

БАИШЕВ Н. Н. — улуус баһылыгын солбуйааччы, комиссия председателэ.
СОЛОВЬЕВ А. И. — ыччат дьыалаларыгар отдел сэбиэдис-сэйэ.

КИРИЛЛИН А. В. — культура отделын сэбиэдиссэйэ.
ЧЕРЕПАНОВ К. П. — «Энсиэли» хаһыат корреспондента.
ЯДРИХИНСКОЙ С. П. — ФКС уонна Т комитетын предсе-дателэ.

АРГУНОВА Ф.И. — улуустаағы үп управлениетыттан.
МАКАРОВА Н.В.
ПОПОВ В. И. — ЦТ уонна 3 директора.
ПОПОВА Л. П.

7. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолун бэйэбэр ыһынабын.
Нам улууһун дьаһалтатын баһылыгын эбээһинэһин толорооччу А. ЯДРЕЕВ.

МАХТАНАБЫТ

От ыйын 21 күнүгэр биһи-ги дьиз кэргэннэ ыарахан түбэлтэ буола сырытта. Саа-май кыра оҕобут, соҕотох кы-ыспыт - 5 саастаах Феня Но-восибирской куоракка Ново-сибирскойдаағы хаан эргиирин патологиятын чин-чийэр институтка сүрээһин операциялатта.

Оҕобут ыарахан кэмнэри этэһинэ ааһан үөрэн-көтөн дойдубутугар Көбөкөнгө эр-гилиннибит. Ити кэмнэргэ биһиэхэ күүс-көмө, сүбэ-ама буолбут Көбөкөн нэһилиэгин олохтоохторугар, аймах-билэ дьоммутугар Петров-тарга, Намна олорор Степа-новтарга, Петрова Ф.С., Да-нилова А.А., чугас доҕотторбутугар, дьүөгэлэр-бэр, биригэр үөрэммит одно-классниктарыбытыгар, биригэр үлэлиир «Эйгэ» сынньалан киһини үлэһиттэригэр, улу-устаағы социальная харалта управлениетыгар (нач. Мака-рова М.С.), улуустаағы пен-сионнай фонда управление-тыгар (нач. Ядрихинская К.К.) улахан махталбытын тиэрдэбит. Эһиэхэ куруук ыраас халлаан сыдыаһытын, туох баар баҕа санаабыт дьо-лунан туоллун. Эһиги дууһа-һытыгар үтүө санаа өрүү ку-руук сибэки курдук тылла турдун!

Нам улууһа, Көбөкөн, Петровтар дьиз-кэргэн

БИЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Германияҕа оҕоһуллубут «BOSCH» мааркалаах уоту-электростанцияны атылыбытыг. Сыаната 2000 у.е. курсунан.
Билсэр телефон 25-2-50.

Намнаағы рвр спортивной оскуола администрацията 2000-2001 үөрэх сылыгар интернат аһыллыбытынан сибээстэн манньк көрүнгүргэ: чэпчэки атлетикаҕа, дуобакка, шахмакка, көңүл тус-тууга 6, 7, 8, кылааска үөрэнэр талааннаах оҕолору хомуйар.
Билсэр телефон 2-17-83, 2-28-60 ДЮСШ

4 тонна окко оттуур сирбин арендаһыбын.
Билсэр аадырыскыт: Нам с., Чагылгана-Винокурова уул. 16, эбэтэр 21-5-89 тел. билсээхтитин сөп.

Продаётся участок напротив старой столовой с. Намцы.
Телефон 25-1-68.

Молодая семья снимет на год квартиру в районе магазина «Юби-лейный», «Стройучасток» или в районе «Дадар».
Звонить по тел. 22-6-84.

«Энсиэли» хаһыат атырдыах ыйын 8 күнүнээҕи 89 №-гэр икки сыл харыстанар күөллэр ахсааннарыгар Хатын Арыы нэһилиэгит-тэн Ойунардаах, Көрдүгөн күөллэри киллэрэр туһунан айылҕа ха-рыстабылын комитетта эһи биллэрдэ. Харыстанар күөллэр испиз-һэктэрэ хатыланан өссө хаһыакка таһаарыллыа.

Намнаағы «Дьулуур» ООО бэйэтин үлэтин тохотторунан сибэ-эстэн тэрилтэлэр ый устатыгар аахсаргытыгар көрдөһөбүт.

Продаются ВАЗ-21063 1992 г. выпуска в отличном состоянии, мотоцикл «Днепр».
Звонить по телефону 22-1-59.

Күндү ийэбит, эбэбит

ТУСАКОВА Анна Павловна

уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүгэр билэр дьоммутугар, табаарыстарыгар, аймахтарыгар дириг кутурбанынан иһитиннэрэбит.

Оболоро, сиэннэрэ

Выражаем глубокое соболезнование коллеге Потаповой Диане Дмитриевне, родным, близ-ким, внукам в связи с кончиной после продолжительной болезни любимой мамы, бабушки

ТУСАКОВОЙ Анны Павловны

Коллектив я/с № 1 «Солнышко»

РЕДАКТОРЫ СОЛБ. Г.К.ЭВЕРСТОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива.
Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уон-на регистрациялыыр РФ бэчээк Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрациялам-ыт нүмэрэ — Я 0085.
Сурукка аанкытын-суолгутун, үлэһитин, дьизит аадырыһын чопчу ыйыҥ.
Автор этэрэ хаһыат санаатынньым мэлдьи биер буолбат.
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талыһына уонна таһыһына «Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэннэ. Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис. Индекс — 54889. Тираһа — 2096 Бэчээкэ илии баттанна — 12.00 ч. 18.08.2000 Сакааһын №-рэ — 94